

Brandkonsultföreningens vägledning för personer med SAK3 certifiering

Syftet med denna vägledning är att skapa samsyn på den praktiska tillämpningen av certifierat sakkunniga inom brandskydd sk SAK3. Oavsett hur regelskrivaren hade tänkt att SAK3 ska användas så har kontroll av projektering och tvistlösning blivit den vanligaste tillämpningen. Inom detta område är dock tolkningen och tillämpningen av reglerna väldigt olika inom Sverige. BRA önskar därför att ge sin syn på hur en SAK3 bör arbeta och se på sitt uppdrag.

Styrande regler gällande SAK3

Certifierad sakkunnig förekommer som begrepp i PBL och PBF i de avsnitt som rör kontrollplanen och de kontroller som ska utföras inom ramen för kontrollplanen.

Certifierad sakkunnig inom brandskydd definieras genom *Boverkets föreskrifter och allmänna råd om certifiering av sakkunniga inom brandskydd, BFS 2011:17, SAK 3*. Där anges att uppgiften för en SAK3 är att "kontrollera och verifiera att bygglagstiftningens krav på säkerhet i händelse av brand är uppfyllda".

I PBF anges att kommunen är skyldig att godta utlåtanden från en certifierad sakkunnig (PBF 7 kap, 4 §). Detta gäller då endast i de fall en SAK3 agerar inom ramen för de kontroller som är fastställda i kontrollplanen eller om byggnadsnämnden begär en kontroll i ett senare skede¹. Övriga utlåtanden från en SAK3 omfattas inte av denna paragraf.

Formell SAK3 roll

Ett formellt korrekt utlåtande av en certifierad sakkunnig inom brandskydd (sk SAK3-utlåtande) kan bara göras om kontrollen är inskriven i kontrollplanen eller om kommunen (byggnadsnämnden) särskilt begär ett sådant utlåtande i syfte att kontrollera att säkerheten i händelse av brand uppfyller kraven i bygglagstiftningen under byggprocessens gång. Behov av detta kan tex uppstå i de fall räddningstjänst och byggherre tolkar reglerna olika och byggnadsnämnden inte kan avgöra frågan eller om byggnadsnämnden av annan anledning bedömer att en SAK3-kontroll av projekteringen är motiverad.

Rådgivande roll

Andra typer av SAK3 uppdrag där man önskar veta hur en SAK3 skulle bedöma en fråga kan vara intressanta och berättigade när man vill kontrollera en lösning av egen ambition eller i de fall en byggherre önskar en certifierad sakkunnigs åsikt i ett ärende utan att denne avser ändra kontrollplanen.

---

¹ Detta skulle kunna vara i händelse av att en meningsskiljaktighet uppstår mellan räddningstjänst och brandprojektör i ett sent skede och där man önskar ett avgörande utan att ändra kontrollplanen. Detta kanske inte är en helt juridiskt korrekt tillämpning men den är inte ovanlig. En formell ändring av kontrollplanen är alltid att föredra.

I dessa fall det rör sig om rådgivande uppdrag och då är SAK3-certifieringen inget annat än ett bevis på en viss kompetens men har inget egentligt juridiskt värde i byggprocessen.

Oberoende ställning

Det finns inga krav på att den som agerar som SAK3 i ett ärende måste vara anställd på ett annat företag än det som gör brandprojekteringen men detta har blivit en praxis inom branschen. Detta beror sannolikt delvis på den "oberoende tredjepartsgranskning" som fanns i tidigare lagstiftning men också på att SAK-rollen i första hand kommit att användas till att avgöra tvister i byggprocessen. Vid tvister så anser BRA att SAK3-granskningen ska utföras av en person som är anställd på ett annat företag för att säkerställa en opartisk granskning.

SAK3-kontroller kan också ingå som en del av kontrollplanen. Antingen som en del av byggherrens dokumenterade egenkontroll (PBL 10 kap, 8 § punkt 1) eller som en särskild kontroll av en certifierad sakkunnig (PBL 10 kap, 8 § punkt 2). Det föreligger här inga formella hinder för att den som utför kontrollen är anställd på samma företag. Det är dock viktigt att personen inte varit inblandad i projekteringen tidigare. BRA rekommenderar emellertid att man använder sig av andra företag för granskning då det gäller komplicerade lösningar eller i de fall man utmanar regelverkets etablerade tolkningar.

BRA:s tolkning är att byggnadsnämnden inte behöver godta utlåtanden från en certifierad sakkunnig som är en del av byggherrens dokumenterade egenkontroller utan endast i de fall det rör sig om kontroller enligt punkt 2 eller då ett särskilt utlåtande begärts.

Två typer av granskningsmetoder

En typ av granskning kan utföras på färdiga handlingar där SAK3-granskaren granskar en lösning och en bestämd mängd dokument för att avgöra om reglerna är uppfyllda och om kraven på dokumentation och verifiering är uppfyllda. I detta fall krävs normalt ingen kommunikation med brandprojektören. Denna typ av granskning kan vara aktuell vid granskning av färdiga handlingar (tex bygghandling) vilket först förekommer relativt sent i byggprocessen

En annan typ av granskning kan ske genom en dialog mellan SAK3 och brandprojektör. Detta kan vara aktuellt vid granskningar av tidiga handlingar eller komplicerade analytiska dimensioneringar där det vanligen behövs kompletteringar och förtydliganden för att SAK3-granskaren ska kunna vara säker på att han eller hon förstått rätt och dragit riktiga slutsatser. I dessa fall ställer SAK3-granskaren frågor och efterfrågar mer och bättre underlag till dess att han eller hon kan avgöra ärendet. Eftersom det kan finnas många sätt att uppfylla reglerna är en öppen dialog bra för förståelsen och för en rättvis bedömning. Det är inte meningsfullt för någon part att en projektering eller lösning blir underkänd på grund av missförstånd eller för att någon information saknas som lätt hade kunnat ordnats fram.

Vilken typ av granskning som sker och vilket förhållande man har till brandskyddsprojektören beror helt på hur uppdraget är formulerat.

Rekommenderad arbetsgång

Detta är en rekommendation på hur SAK3-certifierade inom BRA-företag bör agera. Rekommendationen syftar till att likrikta synen och tillämpningen av SAK3. Den är inte på något sätt tvingande utan ska främja samsyn inom BRA.

Rekommenderad arbetsgång:

1. Be uppdragsgivaren att skriftligt definiera din roll, ditt uppdrag och sig själv som uppdragsgivare. Avgränsningar och omfång är viktigt.
2. Bedöm om du själv har tillräckligt med erfarenhet och kunskap för att lösa uppgiften. Vissa uppdrag kan kräva mer än en SAK3 certifiering (tex specialistkunskaper i CFD eller PFS).

Bedömningen av själva resultatet ska inte göras i sådant tidigt skede. Uppdragsgivarens beslut att anlita dig ska vara baserat på förtroendet för din kompetens och inte avhängt på vilket svar du förväntas ge. Uppdraget får aldrig vara villkorat mot ett visst resultat. Granskningen kan då inte anses vara oberoende. Uppdragsgivaren måste vara beredd att godta ett negativt besked.

3. Fastställ om det är ett formellt SAK3 uppdrag enligt PBL eller om det är ett rådgivande uppdrag utan juridisk status. För att det ska räknas som ett formellt uppdrag så ska kontrollen vara inskriven i kontrollplanen eller så ska det finnas en skriftlig begäran av byggnadsnämnden.
4. Fastställ vad det rör sig om för typ av granskning. Är det färdiga handlingar eller pågår fortfarande projektering?
Ta reda på om en dialog med brandprojektören är tillåten och om kompletteringar godtas.
5. Syftet är normalt att kontrollera och verifiera att bygglagstiftningens krav på säkerhet i händelse av brand är uppfyllda. Undvik att lägga in för mycket personliga värderingar och tolkningar. Om tolkningsläget är oklart så bör istället detta beskrivas utförligt. Det är inte SAK3:s uppdrag att slutgiltigt fastställa hur BBR ska tolkas, en bedömning kan vara nödvändig men osäkerheterna i den bedömningen måste framgå .

Att vara SAK3-certifierad betyder inte att man automatiskt får förmågan att tolka byggreglerna slutgiltigt. Det är viktigt att man som SAK3 förstår sina begränsningar och sina befogenheter. En rättssäker tillämpning av reglerna är oerhört viktig och då måste man vara beredd att acceptera lösningar som man personligen ogillar så länge de kan anses uppfylla byggreglerna.